

Geschiedenis van het tongenorgeltje.

Thibouville-Lamy, Mirecourt-Paris. Thibouville was vooral een handelmaatschappij, die in een aantal eigen fabrieken mechanische muziekinstrumenten liet bouwen, o.a. piano's, tongenorgels en salonpijorgels, maar ook gitaren, violen en andere strijkinstrumenten.

Veel van deze instrumenten werden in licentie gebouwd en een aantal uitvindingen van Gavioli werden exclusief door Thibouville onder zijn eigen naam gemaakt.

Organina Thibouville 24 toets

Eerste tongenorgeltje (geluid als een accordeon) met karton gemaakt omstreeks 1890. Het aflezen gebeurt mechanisch met metalen toetsen.

Anselmo Gavioli is de uitvinder van het boekorgel. Hij kwam voort uit een geslacht van draaiorgelbouwers dat stamde uit Modena en zich in 1845 in Parijs vestigde. Omstreeks 1850 begon Ludovico Gavioli (1807-1875), zoon van Giacomo Gavioli, kleine draaiorgels te bouwen die de voorlopers waren van het latere straatdraaiorgel.

Deze werkten met een cilinder waarop stiften waren aangebracht. Zijn zoon, Anselmo Gavioli, nam in 1892 patent op het zogeheten *boekorgel*, een draaiorgel dus dat werkt met een draaiorgelboek.

Dit was goedkoper en flexibeler, en men kon ook veel langere muziekwerken spelen. Het Gavioli-orgel werd een succes en niet alleen werden bestaande orgels op dit systeem omgebouwd, maar Gavioli richtte ook een aanvankelijk succesvolle firma op, *Gavioli & Cie.* geheten, die draaiorgels vervaardigde en in vele landen gevestigd was. Er werden filialen opgericht in Manchester, Barcelona, New York en in Waldkirch (1898). In 1912 werd de noodlijdende- firma overgenomen door concurrent Limonaire Frères.

Gedurende de Napoleontische oorlogen 1800-1815 (19de eeuw) werden de oorlogs-invaliden soldaten nogal eens afgescheept met een orgeltje, ze hadden de keuze tussen een mager pensioen, of het krijgen van een draaiorgeltje met toestemming om te spelen).

Begin 20ste eeuw werden 1,5 miljoen exemplaren vervaardigd in Engeland waarvan er 6500 aan het Leger des Heils geleverd werden om te verkondigen, te bedelen en te bidden.

De lokale overheid schonk vroeger handdraaiorgels aan mensen die arm waren. Gehandicapten, blinden, armen konden dan met hun buikorgel geld verdienen op straat. Dat was een vroege vorm van sociale hulp.

Ons orgeltje is gemaakt door Emanuelle et Odile Odin, Le Crêt Pendu, 79, in Saint Just - Saint Rambert, een 20km onder Lyon en noemt daar een "Orgue de barbarie". Het is een 27-toets mechanisch tongenorgeltje. Link : www.orgues-de-barbarie.com/

We kappen zelf onze boeken met de prachtige arrangementen gemaakt door Hiddo van Os uit Hillegom. (kort bij Haarlem) Het orgelkarton laten we maken door Draaiorgels Jan van Eijk in Terwolde. (bij Deventer)